Hei,

alla vastauksia lähettämääsi kysymykseen sekä valiokunnassa 12.1. avoimeksi jääneisiin kysymyksiin.

Vastauksia Etelä-Karjalan hyvinvointialueen (sekä Kehitysvammaliiton) lausuntoon

1. Työnantajaa koskevat palkkatuen myöntämisedellytykset ja sen haasteet
   - Mahdollisuus myöntää palkkatuki vammaisten työllistymiseen noudattamatta kolmen vuoden väliaikaa

Ryhmäpoikkeusasetus mahdollistaa, että palkkatuki voitaisiin myöntää alentuneesti työkykyisille noudattamatta kolmen vuoden odotusaikaa. Tämä voitaisiin toteuttaa siten, että lisätään 7 §:n 1 momenttiin viittaus säännökseen, jossa kolmen vuoden rajoituksesta säädetään. Hallituksen esitystä laadittaessa ei ole tullut esille, että alentuneesti työkykyisiä koskeva poikkeus olisi tarpeen myös niissä tilanteissa, joissa alentuneesti työkykyisestä myönnettävää palkkatukea haetaan ensimmäistä kertaa. Säännös on 3 §:ssä, jossa säädetään työnantajaan liittyvistä palkkatuen edellytyksistä.

> *7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen*
>
> *Sen estämättä, mitä 2 §:ssä ja 3 §:n 3 momentin 5 kohdassa säädetään, työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea, kun työttömän työnhakijan mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet vamman tai sairauden vuoksi.*
> *...*

2. Työnantajia koskevat palkkatuen edellytykset irtisanomisten yhteydessä

Ryhmäpoikkeusasetus ei mahdollista edes alentuneesti työkykyisten palkkaamista palkkatuella, jos työnantaja on irtisanonut työntekijöitä tuotannollisista tai taloudellisista syistä johtuen viimeisten 12 kuukauden aikana, eikä ole ottanut vastaavaa määrää työntekijöitä takaisin. Voimassa olevan sääntelyn mukaan työnantajalla on palkkatuen saamiseksi takaisinottovelvollisuus, joka koskee nimenomaisia irtisanottuja työntekijöitä.

HE 175/2022 vp on esitetty lievennys edelliseen – riittää, että työntekijöiden määrä on vähintään yhtä suuri kuin irtisanomisajankohtana. Lisäksi tuta-perusteet eivät koskisi hyvinvointialueita eikä kuntia näiden palkatessa henkilöitä muuhun kuin markkinoilla tapahtuvaan (eli käytännössä taloudelliseen) toimintaan.

> *3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen myöntämisen edellytykset*
> *---*
> *2 mom*
> *Palkkatuki myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ei kuitenkaan myönnettäessä palkkatukea:*
> *1) kunnalle toimintaan, jota ei kuntalain 126 §:n mukaan katsota kilpailluilla markkinoilla tapahtuvaksi toiminnaksi;*
> *2) hyvinvointialueelle toimintaan, jota ei hyvinvointialueesta annetun lain 131 §:n mukaan katsota kilpailuilla markkinoilla tapahtuvaksi toiminnaksi;*
>
> *---*

3 mom
Palkkatukea ei myönnetä, jos:
1) työnantaja on palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana irtisanonut tuotannollisista tai taloudellisista syistä työntekijöitä, eikä työnantaja ole tämän jälkeen palkannut työntekijöitä siten, että työnantajaan työsuhteessa olevien työntekijöiden määrä palkkatuen myöntämishetkellä on vähintään yhtä suuri kuin työntekijöiden määrä irtisanomisajankohtana; edellä säädettyä ei sovelleta myönnettäessä palkkatuki 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulle työnantajalle;

Siten hyvinvointialueille ja kunnille voitaisiin jatkossa myöntää palkkatukea tuotannollisista tai taloudellista syistä tapahtuneiden irtisanomisten estämättä paitsi, jos tukea haettaisiin markkinoilla tapahtuvaan eli käytännössä taloudelliseen toimintaan.

2. Palkkatukea useammalle työnantajalle samanaikaisesti

Nähdäksemme palkkatukea voidaan myöntää ”työnantajaringille” jo nykyisin. JTYP-lain soveltamisohjeen mukaan työnantajaringillä tarkoitetaan järjestelyä, jossa useampi työnantaja (esimerkiksi yritys, kotitalous tai yhdistys) yhdessä palkkaa tuella saman henkilön. Jos useampi työnantaja tekee samaa aikaa koskevan työsopimuksen työntekijän kanssa, käsitellään työnantajia työnantajarinkinä. Jokaisen rinkiin kuuluvan työnantajan on allekirjoitettava palkkatukihakemus. Palkkatuki myönnetään yhteisesti rinkiin kuuluville työnantajille. Tukipäätöksessä tuen saajaksi voidaan merkitä vain yksi rinkiin kuuluva työnantaja. Muut rinkiin kuuluvat työnantajat merkitään päätöksen Lisäehdot -kohtaan. Jos työnantajaringin kokoonpanossa tapahtuu muutoksia, palkkatukipäätöstä on muutettava. Palkkatuen myöntäminen työnantajaringille edellyttää, että rinkiin kuuluville työnantajille tuki voitaisiin myöntää vastaavin ehdoin. Siten esimerkiksi yritys (jolle tuki myönnettäisiin elinkeinonharjoittajaa koskevin ehdoin) ja kotitalous eivät voi kuulua samaan työnantajarinkiin.

Myös työntekijän siirto toiselle työnantajalle on mahdollista ehdotetun 7 luvun 11 §:n mukaisesti. Tämä saattaisi olla käytännössä yksinkertaisin ja selkein vaihtoehto.

+ 55 tuki erillisenä

Muodollisesti ei ole estettä sille, että tällainen uusi tukimuoto tulisi voimaan erillisenä. Tuki ei olisi valikoiva, joten valtiontukisääntelyn kannalta se on ongelmaton. Lakiviitaukset tulisi muuttaa nykyisiin palkkatukisäännöksiin, jos niistä mikään ei muuttuisi. Lisäksi HE 175/2022 vp pykäliin nähden pitäisi muokata tuen enimmäismääräsäännöstä siten, että tuen enimmäismäärä joko kirjoitetaan työllistämistukipykäliin auki (nykysäännöksissä ei ole) taikka muutettaan talousarviota ja viitataan siihen. Mikäli työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille HE 207/2022 vp mukaisesti, tulisi kuitenkin enimmäismäärästä säätää viimeistään vuodesta 2025 alkaen lailla, koska rahoitus ei olisi enää valtion talousarviossa.

Käytännössä ministeriö ei kuitenkaan pidä erillissäätämistä mahdollisena. Työllistämistuki liitettiin HE 175/2022 vp. osaksi, koska se kytkeytyy oleellisesti palkkatukeen (mm. samat tukikelpoiset kustannukset). Sinänsä työllistämistuessa ei millään tavalla viitata elinkeinotoiminnan käsitteeseen, mutta ongelmallinen tilanne jää, jos sille ei nyt tehdä mitään. HE 207/2022 vp. palkkatukipykälätkin pitäisi jollain tavalla ratkaista.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo edelleen, että palkkatukisääntely tulisi saattaa mahdollisimman nopeasti vastaamaan EU:n valtiontukisääntelyä.

Jos palkkatukisäännöksiä ei tässä vaiheessa saateta valtiontukisääntelyn mukaiseksi, on olemassa aito riski siitä, että joudutaan ryhtymään todella ikäviin takaisinperintöihin, joihin EU-tuomioistuimen Eesti Pagar – tuomio käytännössä viranomaisia velvoittaa jo nyt. Nykysääntely asettaa viranomaiset todella hankalaan asemaan.

ystävällisin terveisin

Tarja Krakau

****
Tarja Krakau
Erityisasiantuntija
Alueet ja kasvupalvelut osasto/ Esikunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32, 00023 Valtioneuvosto